

Χ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Θ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ
Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ, ΣΤ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ - Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1974

Κανείς δὲν τὸν εἶδε κατὰ ποῦ εἶχε κάνει. Κανείς δὲν τὸν εἶδε τί δρόμον εἶχε πάρει. Τὸ ἄλογό του γύρισε μονάχο στὸ σπίτι του χωρὶς καβαλάρη καὶ μὲ τὰ χαλινάρια σβάρνα. Ἄλλοι ἔλεγαν ὅτι θὰ ἔπεσε στὸ ποτάμι καὶ πνίγηκε, ἄλλοι ὅτι θὰ τρύπωσε σὲ καμμιὰ σπηλιά κι ἐκεῖ πέθανεν ἀπὸ τὴν πίκρα του, χωρὶς νὰ τὸν ἰδῆ κανείς, κι ἄλλοι ὅτι ἐπῆρε τῶν ὀμματιῶν του. Τὸ Σούλι τὸν ἔχασε, τὸ σπίτι του τὸν ξέγραψεν ἀπὸ τοὺς ζωντανούς κι ἔκανε τὰ μνημόσυνά του!

Ὅπως ἡ λύπη τρώγει τὴ χαρά, ἔτσι κι ὁ καιρὸς τρώγει τὴ λύπη, σὰν ποὺ τρώγει ὅλα τὰ πράματα. Πέρασαν χρόνια πολλὰ καὶ ξεχάστηκεν ὁ νυφιάτικος θάνατος τῆς Χάιδως ἀπὸ τὴν Κιάφα κι ὁ γαμπριάτικος χαμὸς τοῦ Σπύρου ἀπὸ τὸ Σούλι.

Μιὰ μέρα, ὕστερα ἀπὸ σαράντα χρόνια ἀπὸ τὸ σκοτωμὸ τῆς Χάιδως καὶ τὸν ξαφανισμὸ τοῦ Σπύρου, λίγους μῆνες ὕστερα ἀπὸ τὸν πρῶτο πόλεμο, ποὺ ἔχουν κάνει οἱ Σουλιῶτες μὲ τὸν Ἄλῃ πασᾶ, ἔφαινε στήκεν ἕνας καλόγηρος, ξητάρης ἀπάνω κάτω στὴν ἡλικία, ψηλὰ στὸ μοναστήρι τοῦ Σουλιῶ, τὸ ἀθάνατο Κούγκι. Ἐρχονταν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος κι ἤξερε πολλές γλῶσσες, καὶ τὰ ρούσικα. Ἐφερε σταυρούς γιὰ τὲς γυναῖκες καὶ τὰ παλληκάρια καὶ κομπολόγια γιὰ τοὺς γέροντες καὶ τὶς γριές. Κανένας δὲν τὸν εἶχεν ἰδεῖ ποτὲ οὔτε εἶχε μάθει ποῦθε κρατοῦσεν ἡ γενιά του. Ἦταν πάντα κατσοφιασμένος, κι ὅταν τὸν ρωτοῦσαν ποῦθε εἶναι, ἄλλαζε κουβέντα καὶ δὲν ἀπολογιόταν. Σὲ λίγο ἐκέρδισε τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν Σουλιωτῶν, ἔγινε γούμενος, πνευματικὸς καὶ δάσκαλος ὅλων τῶν Σουλιῶν καὶ τῶν Παρασουλιῶν. Ὡμνυαν ὅλοι στ' ὄνομά του, καὶ δὲν ἦταν κρίσι καὶ φιλονικία, ποὺ νὰ μὴν πᾶν σ' αὐτόν. Ὅ,τι ἔλεγεν ἦταν καλῶς εἰπωμένο, κι ὅ,τι ἔκανε καλῶς καμωμένο, κι ὅλοι τὸν ἔλεγαν Ἄι - Καλόγερο.

Τὸ ψυχασάββατο συνήθιζαν οἱ Σουλιῶτες νὰ κάνουν μνημόσυνα στὸ μοναστήρι τοῦ Κουγκιῶ. Ὁ Ἄι-Καλόγερος μνημόνευε τὰ πεθαμένα ὀνόματα ὅλων τῶν σπιτιῶν τοῦ Σουλιῶ. Κοντὰ στοὺς ἄλλους ἔδωκε τὴ φυλλάδα τῶν πεθαμένων καὶ ὁ μικρότερος ἀδερφὸς τοῦ ξαφανισμένου γαμπροῦ Σπύρου, γιὰ νὰ τοὺς μνημονεύση. Ὁ γούμενος ἄρχισε νὰ μνημονεύη τὰ ὀνόματα ψηλὰ στὲς σκουτέλες, ποὺ ἦταν γεμάτες κόλλυβα, καὶ ἀντὶ νὰ μνημονεύση τὸ ὄνομα « Σπῦρος », ποὺ ἦταν γραμμένο στὴ φυλλάδα, μνημόνευσε « Χάιδω », ποὺ δὲν ἦταν γραμμένο. Ὁ Φῶτος, ποὺ εἶχε τ' αὐτιά του ἐκεῖ, τὸ κατάλαβε κι εἶπε τοῦ γούμενου.

— Σπύρο, δέσποτά μου, κι ὄχι Χάιδω!

Ὁ γούμενος ξεροκατάπιε δυὸ τρεῖς φορές μὴ μπορώντας νὰ ξεστομίση τὸ ὄνομα τοῦ Σπύρου, ἀλλ' ὁ Φῶτος μετ'αίειπε:

— Μνημόνεψε, Ἄγιε γούμενε, τὸ ὄνομα τοῦ Σπύρου μου!

Στὴ στιγμὴ, τοῦ γούμενου τὰ μάτια ξεχειλίσαν ἀπὸ τὰ δάκρυα, κι ὅπως ἦταν γιεροφορεμένος μὲ τὸ θυμιατήρι στὸ δεξὶ καὶ μὲ τὴ φυλλάδα στὸ ζερβὶ ἀγκάλιασε τὸ Φῶτο καὶ τοῦ εἶπε κλαίγοντας:

— Ἡ Χάιδω, Φῶτο μου, θέλει μνημόνευμα! Ὁ Σπύρος ζῆ κι εἶναι μπροστά σου!

Ἐαπὸρρεσαν ὅλοι, ὅσοι βρίσκονταν στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ Κουγνιοῦ, μαθόντας ὅτι ὁ ἄγνωστος γούμενος ἦταν ὁ γαμπροχαμένος Σπύρος κι ἀπὸ τότε τὸν ὠνόμασαν ἀπὸ Ἄι-Καλόγερο, πού τὸν ἔλεγαν, Καπετὰν Καλόγερο, καὶ σ' ὅλους τοὺς πολέμους, πού ἔκανε τὸ Σούλι μὲ τὸν Ἄλῃ πασᾶ, ἦταν πρῶτος καὶ πάντα χρησίμευε νὰ καταπαύῃ τὲς διχόνοιες πού φύτρωναν ἀνάμεσα στοὺς ἀρχηγούς τοῦ Σουλιοῦ.

Στὲς 18 Ἀντριῶς τοῦ 1803, λίγες μέρες ὕστερα ἀπὸ τὸν πρῶτο χαλασμὸ τοῦ Σουλιοῦ, ὁ Καπετὰν Καλόγερος, μὴ θέλοντας νὰ παραδώσῃ στὰ χέρια τοῦ τυράννου τὸν ἑαυτὸ του, τοὺς δώδεκα συντρόφους του καὶ τὸ ἀγαπημένο του Κούγκι, ἀφοῦ περικυκλώθηκεν ἀπὸ χιλιάδες ἔχτροὺς καὶ δὲν εἶχεν ἄλλο τρόπο νὰ τοὺς σκοτώσῃ, κι ἀφοῦ μετάλαβε τοὺς συντρόφους του, ἔρριξε μιὰ πιστολιὰ μέσα στὸ ὑπόγειο τῆς ἐκκλησιᾶς, πού βρίσκονταν ἑκατὸ βαρέλια γεμᾶτα μπαρούτι, κι ἀνατινάχθηκαν στὸν ἀέρα ἀνακατωμένοι μὲ φωτιά, καπνὸ, ἄρματα, πέτρες, ξύλα, αἵματα, βόγγους, κλάματα, λαχτάρια καὶ κουρνιαχτό. Κι ἡ Ἱστορία στὸ πλάνι τοῦ Σουλιοῦ ἔγραψε μὲ ἄσβεστα χρυσᾶ γράμματα τὸ ὄνομα τοῦ Καπετὰν Καλόγερου: « Σαμουήλης »!

Χρ. Λίθηστοβασίλης

ΤΟ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΤΗΣ ΠΑΡΓΑΣ

Τρία πουλιὰ ἀπ' τὴν Πρέβεζα διαβήκανε στὴν Πάργα, τὸ ἕνα κοιτάει τὴν ξενιτειά, τ' ἄλλο τὸν Ἄι-Γεωργιάκη, τὸ τρίτο τὸ κατάμαυρο μοιρολογάει καὶ λέει:

— « Πάργα, Τουρκιὰ σὲ πλάκωσε, Τουρκιὰ σὲ τρυγυρίζει·
δὲν ἔρχεται γιὰ πόλεμο, μὲ προδοσιὰ σὲ παίρνει·
βεζίρης δὲν σὲ νίκησε μὲ τὰ πολλὰ τ' ἀσκέρια.

Ἐφευγαν Τοῦρκοι σὰ λαγοὶ τὸ Παργινὸ τουφέκι,
 κι οἱ Λιάπηδες δὲν ἤθελαν νὰ ῥτουν νὰ πολεμήσουν.
 Εἶχες λεβέντες σὰ θεριά, γυναῖκες ἀντρειωμένες,
 ποῦτρωγαν βόλια γιὰ ψωμί, μπαρούτι γιὰ προσφάγι·
 τ' ἄσπρα πουλῆσαν τὸ Χριστό, τ' ἄσπρα πουλοῦν καὶ σένα.
 Πάρτε, μαννάδες, τὰ παιδιὰ, παπάδες, τοὺς ἀγίους,
 ἄστε, λεβέντες, τ' ἄρματα, ἀφῆστε τὸ τουφέκι,
 σκάψτε πλατιά, σκάψτε βαθιὰ ὅλα σας τὰ κιβούρια
 καὶ τ' ἀντρειωμένα κόκκαλα ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας.
 Τούρκους δὲν ἐπροσκύνησαν, Τοῦρκοι μὴν τὰ πατήσουν».

«Ἐκλογαὶ» Νικ. Πολίτου

Δημοτικὸν

Ο ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ

...Ὁ Ἄλῃ πασᾶς στέλνει αὐτὸν τὸν καιρὸ ἐπίτηδες στὴ Ζάκυνθο τὸ γραμματικὸ του Μάνθο Οἰκονόμου νὰ προσκαλέσῃ τὸν Κολοκοτρώνη στὰ Γιάννινα νὰ πάρῃ στὴν αὐλή του ὅποια θέσι θέλει. Ὁ Κολοκοτρώνης δὲ δέχτηκε νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ «μεγάλον θεριὸ» τῆς Ἡπείρου, ὅπως ἔλεγε τὸν Ἄλῃ. Ὁ πόθος νὰ τραβήξῃ τὸ σπαθὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ μονάχα γι' αὐτὴν, θέριεψε κάθε μέρα πιὸ ζωντανὸς κι ἀκράτητος μέσα του.

Ἐπαιρνε πολλὰς φορές τὸ στερνοπαίδι του, τὸν Κολῖνο, ἀπὸ τὸ χεράκι κι ἀνέβαιναν τὸ δρόμο τοῦ κάστρου. Τοῦ ἔδειχνε μακριὰ τὰ βουνὰ τοῦ Μοριᾶ μὲ τὶς σταχτογάλαζες κορφές:

— Ἐκεῖ ἔζησαν οἱ πρόγονοί μας, τοῦ ἔλεγε. Αὐτὸς ὁ τόπος στενάζει τώρα κάτου ἀπ' τὸ ζυγόν.

Τὸ λαϊκὸ τραγούδι ἔχει κάμει ἀθάνατες τοῦτες τὶς στιγμὲς καὶ τὴ σιωπηλή, βαθειὰ συγκίνησί τους:

- Τί ἔχεις, πατέρα μου, καὶ κλαῖς καὶ βαριαναστενάζεις;
- Βλέπω τὴ θάλασσα πλατιά καὶ τὸν Μοριᾶν ἀλάργα,
 μὲ πῆρε τὸ παράπονο καὶ τὸ μεγάλο ντέρτι...

Δὲν ἀπελπιζόταν, ὅμως, ποτέ. Περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ ἢ πίστι τοῦ ἦταν ἀσάλευτη, πὼς μιὰ μέρα θ' ἄστραφτε σ' αὐτὰ τὰ βουνὰ

ή ρομφαία τῆς λευτεριάς. Μὰ πῶς; Σ' αὐτῇ τὴν ἐρώτησι, ποὺ ἦταν γεμάτη ἀγωνία, ἔλαβε τέλος ἀπόκρισι ἕνα πρῶτὸ τοῦ 1818.

Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς, ἀπὸ τοὺς καπεταναίους ποὺ εἶχαν ἀνέβει στὴν Πετρούπολι νὰ γυρέσουν ἀπὸ τὸν τσάρο μισθοὺς, εἶχε γυρίσει τῶρα μαζί μὲ τὸν Χρυσοσπάθη καὶ τὸ Δημητρακόπουλο κατηχημένος στὰ μυστήρια τῆς Φιλικῆς νὰ κατηχήσῃ κι ἄλλους.

Εἶχαν βγῆ κρυφὰ στὴν Ὑδρα κι ἀγνώριστοι μένανε στὸ σπίτι τοῦ Καλαβρυτινοῦ Νικηφόρου Παμπούκη, ποὺ ἦταν δάσκαλος στὸ ὕδραϊκο σχολεῖο. Τὸ πρῶτο ποὺ σκέφθηκαν ἦταν νὰ μπάσουν στὴ Φιλικὴ τὸν Κολοκοτρώνη. Τοῦ ἔστειλαν πρόσκοπο τὸν Πάγκαλο. Ἦταν αὐτός, ποὺ εἶχε μπάσει τὸν Ἀναγνωσταρᾶ τὸ 1804 στὸ ρούσικο στρατὸ καὶ τῶρα γύριζε μυστικὰ στὴν Ἑλλάδα, τῆς Φιλικῆς ἀπόστολος καὶ αὐτός. Τὸν εἶχαν γιὰ τοὺς καπεταναίους. Ὁ Ἀναγνωσταρᾶς τοῦ εἶχε δώσει γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ κι ἕνα γράμμα.

Ὁ Κολοκοτρώνης τὸν θυμόταν κάπως. Ξαφνιάστηκεν, ὅμως, ἅμα τὸν εἶδε. Τὸν τράβηξε σ' ἕνα ἐξοχικὸ περίπατο. Ὅταν ἄρχισε νὰ τοῦ κἀνῃ τὸ συνηθισμένο ψάρεμα στοὺς κατηχούμενους, ὁ Κολοκοτρώνης τὸν ἔκοψεν ἀνυπόμονα.

— Πές μου τα ὅλα, μίλα ξάστερα! Δὲν ταιριάζουν σὲ μένα λόγια λοξά. Εἶναι χρόνια ποὺ προσμένω τέτοιο χαμπέρι.

Τοῦ τὰ εἶπεν ὅλα. Φῶς ἄστραψε μέσα του. Ἡ ἰδέα μιᾶς πανελληνιας συνωμοσίας, ποὺ νὰ ἐνώνῃ πολιτικούς κι ἱερωμένους, ἐμπόρους καὶ ναυτικούς, ὀπλαρχηγοὺς καὶ προεστοὺς, μιᾶς συνωμοσίας, ποὺ θὰ χτυποῦσε μ' ὅλους τοὺς τρόπους τὸν τύραννο, μὲ δυνάμεις ἐλληνικές, χωρὶς μάταιη ἐλπίδα γιὰ ξένη βοήθεια, τοῦ φαινόταν ἡ μόνη σωτηρία. Εἶδε μπροστά του ζωντανὸ τὸ δρόμο τοῦ λυτρωμοῦ. Γύρεψε στὴ στιγμὴ νὰ ὀρκισθῆ.

— Ἐγώ, ἡ φαμίλια μου, τ' ἄρματά μου, τὸ αἷμα μου, ὅ,τι ἔχω, εἶναι γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Τράβηξαν κάτω ἀπὸ τὸ κάστρο, τὸ δρόμο τῆς Μπόχαλης μὲ τίς μύριες ὀμορφιές. Τριγυρισμένο ἀπὸ καρυδιές, ἐλιές, φοινικιές, κυπαρίσσια, κιτριές καὶ λεμονιές, ζωσμένο πρασινάδα καὶ λουλούδια εἶναι ἕνα ἐκκλησιάκι: Ὁ Ἀι - Γιώργης τῶν Λατίνων. Δὲν ἔχει καμμιά σχέση μὲ τοὺς Δυτικούς... Λατῖνοι λέγονταν ἡ φαμίλια ποὺ τὸ ἔχτισε. Ἦταν τὸ ἀγαπημένο ἐκκλησιάκι τοῦ Κολοκοτρώνη.

Σ' αὐτὸ εἶχε βαφτίσει ὅσα παιδιὰ εἶχε ἀποκτήσει στὴ Ζάκυνθο.

Στους ἡσχιους του, στὸ πλάτωμά του εἶχαν καθίσει σταυροπόδι πολλές φορές νὰ κλάψουν τὶς συμφορὲς τῶν Χριστιανῶν. Κάτω ἀπὸ τὶς πορτοκαλιές καὶ τὶς κιτριές του εἶχαν στρωθῆ ἐπίσημες ἀνοιξιὰτικες μέρες, ὅπως ἡ Λαμπρὴ, νὰ φᾶνε τὸ σουβλιστὸ ἄρνι. Στὴν πλάτη του εἶχαν μαντέψει αἵματα τουρκικά, καὶ ψυχωμένοι ἀπὸ τὰ καλὰ μαντέματα ἔσερναν τὸ λεβέντικο χορό.

Σὲ τοῦτο τὸ ἐκκλησάκι, ποῦ εἶχε δεθῆ τόσο μὲ τὴν ἱστορία τῆς φαμίλιας του, τῆς ξενιτειᾶς του καὶ τῶν πόθων του γιὰ τὴν Ἑλλάδα, τράβηξεν ὁ Κολοκοτρώνης τὸν Πάγκαλο, γιὰ νὰ δώσῃ μπροστά του τὸν μεγάλον ὄρκο τῆς Φιλικῆς. Ὁ παπᾶς ἦταν δικὸς τους. Ἦταν ὁ Ἡπειρώτης Ἄνθιμος Ἀργυρόπουλος. Βρισκόταν πρόσφυγας στὴ Ζάκυνθο, κατατρεγμένος ἀπὸ τὸν Ἀλῆ πασᾶ. Αὐτὸς ὠρkiζε τοὺς φιλικούς καὶ κρατοῦσε τακτικὸ ἀρχεῖο.

Ἀπάνω σ' ἓνα σκεβρωμένο παλιὸ εἰκονισματάκι μὲ τρεμοσβησμένες μορφές ἔβαλε τὸ πλατὺ μεγάλο χέρι του ὁ Ἐλευθερωτῆς τῶν ραγιαδῶν νὰ δώσῃ τὸν ὄρκο. Εἶναι γονατιστός, σκυμμένος· μπροστά στὸ μεγαλεῖο τῆς ιδέας τὸ μισόφωτο τῆς ἐκκλησίτσας ἐξαυλῶνει τὶς τρεῖς μορφές. Κορμιὰ δὲν ὑπάρχουν. Ψυχές λειτουργᾶνε.

Μιὰ μιὰ ξαναγυρίζουν τὶς φοβερὲς λέξεις τοῦ ὄρκου οἱ ἀντίλαλοι ἀπ' ὅλες τὶς γωνιές, ποῦ εἶναι γεμᾶτες σκοτάδι καὶ μυστήριο. Καὶ τὶς μεγαλώνουν, τὶς πληθαίνουν, σὰν νὰ εἶναι μπροστά ὅλα τὰ μαῦρα κοπάδια τῶν ραγιαδῶν καὶ νὰ ὀρκίζονται μαζί του.

Ἀνήσυχτοι φτερουγίζουν κάτω ἀπὸ τὸ θόλο οἱ ἀντίλαλοι αὐτοὶ σὰν πουλιά, ποῦ γυρεύουν ἀνοικτὸ διάβα νὰ πετάξουν στὴν Ἑλλάδα, νὰ κράξουν σὲ συναγερμὸ τὰ σύννεφα τῆς μεγάλης τρικυμίας. Ὅστερα οἱ φράσεις γιὰ τὴν πατρίδα κόβονται ἀπὸ στεναγμούς κι ἀναφιλητά.

Καὶ τώρα σιωπὴ βαθειὰ καὶ κατανυκτική. Τὸ μυστήριο ἔχει τελειώσει. Ὁ Κολοκοτρώνης γυρίζει ἀλλαγμένος στὸ σπίτι του. Πότε εἶναι ἐλαφρός, χαρούμενος πετάει, καὶ πότε πέφτει ἔξαφνα σὲ συλλογὴ. Τὸν βλέπουν γιὰ πρώτη φορὰ ὕστερ' ἀπὸ μῆνες νὰ κοιτάζῃ, νὰ συγυρίζῃ τ' ἄρματά του. Κατεβαίνει στὸ ὑπόγειο καὶ ἐξετάζει μὴ λείπῃ τίποτε ἀπὸ τὴ σέλα του. Δὲν εἶναι ἡσυχος πιά. Ὀνειρεύεται ντυφέκι, σπαθί, μάχες, νῆκες, θάνατο.

ΤΩΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΩΝ

Λάμπουν τὰ χιόνια στὰ βουνὰ κι ὁ ἥλιος στὰ λαγκάδια,
λάμπουν καὶ τ' ἀλαφρὰ σπαθιά τῶν Κολοκοτρωναίων,
πῶχουν τ' ἀσήμια τὰ πολλά, τὶς ἀσημένιες πάλες,
τὶς πέντε ἀράδες τὰ κουμπιά, τὶς ἔξι τὰ τσαπράζια·
ὁπού δὲν καταδέχονται τὴ γῆς νὰ τὴν πατήσουν.

Καβάλα τρῶνε τὸ ψωμί, καβάλα πολεμᾶνε,
καβάλα πᾶν' στὴν ἐκκλησιά, καβάλα προσκυνᾶνε,
καβάλα παίρν' ἄντιδερὸ ἀπ' τοῦ παπᾶ τὸ χέρι.

Φλωριά ρίχνουν στὴν Παναγιά, φλωριά ρίχνουν στοὺς ἅγιους,
καὶ στὸν ἀφέντη τὸ Χριστὸ τὶς ἀσημένιες πάλες:

«Χριστέ μας, βλόγα τὰ σπαθιά, βλόγα μας καὶ τὰ χέρια».

Κι ὁ Θεωράκης μίλησε, κι ὁ Θεωράκης λέγει:

— «Τοῦτ' οἱ χαρὲς ποὺ κάνουμε σὲ λύπη θὰ μᾶς βγάλουν.

Ἐπόψ' εἶδα στὸν ὕπνο μου, στὴν ὕπνοφαντασιά μου,
θολὸ ποτάμι πέρναγα καὶ πέρα δὲν ἐβγῆκα.

Ἐλᾶτε νὰ σκορπίσουμε, μπουλούκια νὰ γενοῦμε.

Σῦρε, Γιῶργο μ', στὸν τόπο σου, Νικήτα, στὸ Λοντάρι·

ἐγὼ πάου στὴν Καρύταινα, πάου στοὺς ἐδικούς μου,

ν' ἀφήκω τὴ διαθήκη μου καὶ τὶς παραγγολές μου,

τὶ θὰ περάσω θάλασσα, στὴ Ζάκυνθο θὰ πάω».

«Ἐκλογαὶ» Ν. Πολίτου

Δημοτικὸν

ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΚΑΙ ΝΕΛΣΩΝ

Ὁ καθένας φαντάζεται μὲ τί πεῖσμα κυνηγοῦσεν ὁ Νέλσων τοὺς Ὑδραίους, ποὺ τοῦ ἔσπαζαν τοὺς μπλόκους. Μιὰ μέρα εἶδε ἓνα μεγάλο καὶ γοργὸ καράβι. Καμμιά σημαία. Σὰν νὰ τὸ ἔξεραν ὅμως. Σὰν νὰ τὸ ξανάχαν κυνηγήσει. Ἦταν τὸ καράβι τοῦ Μιαούλη. Ὁ Νέλσων πρόσταξε μιὰ φρεγάδα καὶ μιὰ κορβέτα νὰ τὸ πιάσουν. Σινιάλα, τρουμπέτες, κανόνια. Αὐτὸς φεύγει πάντα καὶ τέλος γλιστρᾷ στὸ λιμάνι.

Λυσσασμένοι τοῦ φυλᾶν καρτέρι μέρα νύχτα. Τέλος, νὰ τος ποὺ ξαναβγαίνει. Τοῦ ρίχνονται, τὸν παίρνουν τὸ κατόπι μὲ γεμᾶτα πανιά· μὰ ποῦ νὰ τὸν φθάσουν· χαλοῦν τὸ μπαρούτι τους ἄδικα στὶς κανονιές. Ἄξαφνα ὁ ἄνεμος τὸν προδίδει· ἡ πνοὴ κόβεται, τὰ πανιά λασκάρουν, τρέμουν. Οἱ μπάλες βυθοῦν ὀλόγυρα στὸ καράβι. Ἡ φρεγάδα κι ἡ κορβέτα ζυγώνουν· δυὸ βάρκες φθάνουν μ' ἀξιωματικούς καὶ ναῦτες ἄρμα-

τωμένους, άνεβαίνουν, χύνονται στην κορβέτα, πιάνουν τὸ Μιαούλη. Ἄτάραχος. Τὸν κατεβάζουν. Σὲ λίγο ἡ μοῖρα ὀλάκερη ἔχει πλακώσει κοπάδι ὄρνια, πελώρια, πὺ ρίχνονται ἄξαφνα σὲ περαστικὸ κυνήγι. Αὐτὰ ἔχουν ἀκόμα τὸ ρεῦμα τοῦ ἀέρα στὰ πανιά τους.

Σὲ λίγο άνεβάζουν τὸ Μιαούλη στὸ πλοῖο τοῦ Νέλσωνος καὶ τὸν μπάζουν στὴν κάμαρά του. Ὁ Νέλσων δὲν γυρίζει νὰ τὸν κοιτάξῃ. Περιπατεῖ βουβὸς πάνω κάτω, ἀγριεμένος. Ὁ Μιαούλης τοῦ ρίχνει μιὰ ματιά.

Αὐτὸς εἶναι, λοιπόν, ὁ τρομερὸς Νέλσων;

Τὸ κορμί του φαγωμένο ἀπὸ τοὺς ἀφάνταστους κόπους, τὴν ἀγρύπνια καὶ τὴν ἀνησυχία, τσακισμένο ἀπὸ τὸ ξερνοβολητὸ — τὸν ἔπιανε ἡ θάλασσα — εἶχε σουρώσει. Ἦταν σκέλεθρο, σωστὸ φάντασμα. Στὸ μακρουλὸ κεφάλι του ἄγρια κι ἄκουρα τὰ μαλλιά του κατέβαιναν μπροστά, στὰ μάγουλά του καὶ τὸ σβέρκο του. Ἡ μορφή του στεγνὴ, ἀδύνατη, ξυρισμένη, μὲ μιὰ μύτη μεγάλη, ἐκφραστικὴ, μαυρισμένη ἀπὸ τὸν ἥλιο, ψημένη ἀπὸ τὴν ἄλμη ἔμοιαζε μὲ γριας. Δὲν ἦταν ἀκόμη σαρανταπέντε χρονῶν κι ὅμως ἔδειχνε πολὺ μεγαλύτερος. Τὸ δεξιὸ βγαλμένο μάτι, μὲ τὴν κλεισμένη βαθιὰ πληγή, μὲ τὸ πετσὶ τραβηγμένο ἓνα γῦρο, ἔκανε τὴν ἀσκήμια του ἐπιβλητικὴ. Καθὼς περπατοῦσε πάνω κάτω, τὸ δεξιὸ μανίκι τῆς στολῆς του ἄδειο πήγαινε πέρα δῶθε· εἶχε χάσει τὸ χέρι στὶς ἐπιχειρήσεις. Ἀνθρώπινο κουρέλι κοντολογῆς, πὺ εἶχε ἀφήσει τὰ κομμάτια του ἐδῶ κι ἐκεῖ, σὲ τόπους δοξασμένων πολέμων. Ἀρρωστος βαριά θὰ φαινόταν, ἂν τὸ γερό του μάτι δὲν ἄστραφτε ἀπὸ ζωὴ καὶ θέλησι.

Σέβας βαθὺ στὸν ἥρωα πλημμύρισε τὴν καρδιὰ τοῦ Μιαούλη. Τοῦ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση καὶ ἡ ἀπλότητα τῆς ναυαρχικῆς κάμαρης. Ἐνα τραπέζι μὲ χάρτες καὶ βιβλία. Ἀπὸ πάνω ἡ ἐγγλέζικη κορώννα. Εἰκόνες τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας.

Κάποια φορὰ ὁ Νέλσων στάθηκε μπροστὰ του. Χωρὶς νὰ τὸν κοιτάξῃ πάλι τὸν ρώτησε ἀπότομα:

— Εἶσαι Ἕλληνας;

— Ναί, κύριε ναύαρχε!

Αὐτὴ τὴ γλῶσσα, ὅπως μᾶς βεβαιώνει στ' ἀπομνημονεύματά του ὁ λόρδος Κόχραν, ὁ άνεψιὸς τοῦ Ἄγγλου ναύαρχου, πὺ εἶχε κατεβῆ στὸν ἀγῶνα τοῦ Εἰκοσιένα, μιλοῦσε κάπως ὁ Μιαούλης. Τὴν εἶχε μάθει στὰ ταξίδια του καὶ τὴ μεταχειριζόταν πάντα μὲ τοὺς ξένους. Ἦταν, νὰ ποῦμε, ἡ διπλωματικὴ του γλῶσσα. Ὁ Νέλσων τὴν καταλάβαινε καὶ τὴ μιλοῦσε κι αὐτὸς λίγο.

— Ξέρεις, ρώτησε πάλι, πώς κρατῶ μπλόκο σ' αὐτὰ τὰ μέρη;

— Τὸ ξέρω, ἀποκρίθηκε ὁ ἄλλος ἀτάραχα, χωρὶς φωνές, χωρὶς μασημένα λόγια, σὰν ἄντρας ποὺ μιλάει σ' ἄντρα.

— Καὶ γιατί τὸν βιάζεις;

— Γιὰ τὸ κέρδος, εἶπεν ὁ Μιαούλης ὠμά.

Ὁ Νέλσων ἀποστρεφόταν τὸν κυνισμό· μὰ ἀγαποῦσε ὡς τόσο τὴν εἰλικρίνεια. Ἄρχισε νὰ περπατᾷ πάλιν ἀμίλητος πάνω κάτω. Ἐξαφνα στάθηκεν ἀντίκρυ στὸ Μιαούλη.

— Ἄν ἤμουν ἐγὼ στὴ θέσι σου καὶ σὺ στὴ δική μου, τί θὰ ἔκανες;

— Θὰ σὲ κρεμοῦσα, τοῦ ἀποκρίθη ὁ Μιαούλης, χωρὶς νὰ κομπιάση καθόλου.

Γιὰ πρώτη φορὰ γύρισε καὶ τὸν κοίταξεν ὁ Νέλσων. Εἶδε τὰ μάτια τοῦ Μιαούλη φλογερά κι ἄφοβα νὰ τὸν βλέπουν κατάμουτρα· καὶ στὴν τραχειὰ μορφή του — ἦταν τότε στὰ τριανταένα — χυμένη γαλήνη ἀπόλυτη. Ἦταν σὰν νὰ τοῦ ἔλεγεν ἡσυχᾶ: « Θάνατος εἶναι ἡ ποινή μου· θὰ τὸν δεχθῶ ἄφοβα ».

Ὁ Νέλσων λάτρευε τὴν παλληκαριά. Ἐνοιωσε πὼς ἔχει μπροστά του ἓναν ἄντρα — ἓναν ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας τοῦ παλιοῦ καιροῦ, ποὺ εἶχαν τὸν θάνατο πρῶτο φίλο. Ἄρχισε νὰ περπατᾷ πάλι πάνω κάτω. Ἀπὸ τὴν ἔκφρασί του, ὅμως, καταλάβαιναν ὁ Μιαούλης πὼς θὰ τοῦ χάριζε τὴ ζωὴ. Μέσα στὴν καρδιά τοῦ Νέλσωνος δὲ συνηγοροῦσε τώρα μονάχα ὁ κλασικὸς ἐλληνισμός, ποὺ τὸν εἶχε πλημμυρίσει μὲ μιᾶς ἢ θύμωσίν του. Μὰ καὶ οἱ ζωντανοὶ Ἑλληνες τοῦ καιροῦ. Τοὺς συμπαθοῦσεν. Ἦταν ἀπὸ τὰ λίγα ξένα ἔθνη, ποὺ τοῦ ἔδειξαν πὼς συγκινήθηκαν γιὰ τίς μεγάλες του νῆκες. Δὲν μποροῦσε νὰ ξεχάσῃ τὸ « κομψὸ κοπλιμέντο », ποὺ τοῦ εἶχε κάμει ἐδῶ καὶ λίγο καιρὸ ἡ Ζάκυνθος. Τοῦ εἶχε χάρισει ἓνα πολύτιμο σπαθὶ καὶ τοῦ ἔστειλε ἓνα πολὺ κολακευτικὸ γράμμα.

Αὐτὰ ὅλα γύριζαν τώρα στὸ κεφάλι του. Καὶ δυναμώνουν τὴν βαθιὰ ἐντύπωσι, ποὺ τοῦ εἶχε κάνει ἐδῶ καὶ λίγες στιγμὲς ἡ ἀτρόμητη στάσι τοῦ Μιαούλη. Τέλος κάθεται σ' ἓνα μικρὸ καναπέ, ποὺ εἶναι ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ τραπέζι, κι ἀπλώνοντας τὸ χέρι τοῦ λέει:

— Πήγαινε.

Ὁ Μιαούλης χαιρετάει κι ἀνεβαίνει ἀργὰ τίς σκάλες. Ἐχει γλυτώσει ἀπὸ μιὰ τρίχα.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΖΟΥ ΓΗ

Κἄν σάλπισμα, πού πέρασε ἀπ' ἀνατολή σὲ δύσι,
 κἄν μιὰ κραυγή, κἄν μιὰ στριγγιὰ φωνή μὲ εἶχε ξυπνήσει
 τὸν ὄρθρο τὸ βαθύ.

« Σήκω », μοῦ φώναξε, « ξανά μὲ τ' ἄρματα ζωσμένα,
 βγῆκαν καὶ πᾶν κοπαδιαστὲς οἱ σκιὲς τοῦ Εἰκοσιένα
 κι ὁ κόσμος ἀκολουθεῖ ».

Κι ἔτρεξα μέσ' στὸ ἡμίφωτο τοῦ λόγγου. Κρύφιο μέρος.
 Στῆ συνοδεία, πού στάθηκε, τώρα μιλεῖ ἓνας γέρος,
 πού ἄμφια χρυσᾶ φορεῖ.

Καὶ λέει: « Ψῆλὰ τὸ λάβαρο, πού δίνω ἄσας, κρατῆστε,
 παιδιὰ εἰστε τῶν προγόνων σας. Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ὀρμηστε,
 πού χρόνους καρτερεῖ ».

Κι οἱ σκιὲς στὸν κάμπο, νά, ὤρμησαν σὰν χεῖμαρρος πού ἀφρίζει.
 Κι αὐτὸν μὲ τ' ἄμφια τὰ χρυσᾶ τὸν εἶδα νά δακρύζει
 καὶ νά τὶς εὐλογῆ.

Κι ἄκουσα τὸ μαρτιάτικο πουλὶ νά τραγουδάη:
 « Χαρῆτε μιὰν ἀνάστασι τὰ ἐλεύθερα πελάη
 κι εὐαγγελίζου γῆ ».

« Γαλάζιες ρίμες »

Στ. Σπεράντσας

ΤΟΥ ΝΙΚΟΤΣΑΡΑ

- Τί ἔχουν τῆς Ζίχνας τὰ βουνὰ καὶ στέκουν μαραμένα;
 Μήνα χαλάζι τὰ βαρεῖ, μήνα βαρὺς χειμῶνας;
- Οὐδὲ χαλάζι τὰ βαρεῖ οὐδὲ βαρὺς χειμῶνας,
 ὁ Νικοτσάρας πολεμάει μὲ τρία βιλαέτια:
 τῆ Ζίχνα καὶ τὸ Χάντακα, τὸ ἔρημο τὸ Πράβι.
 Τρεῖς μέρες κάνει πόλεμο, τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες,
 χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερό, χωρὶς ὕπνο στὸ μάτι.
 Χιόνι ἔτρωγαν, χιόνι ἔπιναν καὶ τῆ φωτιά βαστοῦσαν.

Τὰ παλληκάρια φώναξε στὶς τέσσερες ὁ Νῆκος.
 — «Ἀκοῦστε, παλληκάρια μου, λίγα κι ἀντρειωμένα,
 βάλτε τσελίκι στὴν καρδιά καὶ σίδερο στὰ πόδια
 κι ἀφῆστε τὰ τουφέκια σας καὶ βγάλτε τὰ σπαθιά σας,
 γιρούσι γιὰ νὰ κάμωμε, νὰ φτάσωμε στὸ Πράβι».
 Τὸ δρόμο πῆραν σύνταχα κι ἔφτασαν στὸ γιοφύρι,
 ὁ Νῆκος μὲ τὸ δαμασκὶ τὴν ἄλυσό του κόφτει.
 Φεύγουν οἱ Τοῦρκοι σὰν τραγιά, πίσω τὸ Πράβι ἀφήνουν.

«Ἐκλογαὶ» Ν. Πολίτου

Δημοτικὸν

ΠΩΣ ΕΣΩΘΗ ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ

Ἄπὸ μικρὸν παιδίον ὁ Γούναρης ἦτο ὑπηρέτης τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη.
 Ὅταν ἐμεγάλωσεν, ἔγινεν ὁ κυνηγὸς του. Εἰς τὰ Ἰωάννινα ἔφερε συ-
 χνὰ εἰς τὸν κύριόν του ἀγριοχοίρους, ἐλάφους, κοσσύφους, πέρδικας.

Ὁ στρατὸς τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη ἐπολιόρκει στενώτατα τὸ Μεσο-
 λόγγιον.

Καὶ τότε ὁ Γούναρης ἐξήρχετο συχνὰ εἰς τὸ κυνήγιον· εἰς τὰ πέ-
 ριξ βουνὰ εὗρισκε λαγωούς καὶ ἄγρια πτηνά, ὅσα δὲν εἶχον φύγει μα-
 κρὰν ἀπὸ τὴν ταραχὴν τοῦ πολέμου καὶ τὸν κρότον τῶν πυροβολισμῶν.

Ὁ Γούναρης ὑπηρετεῖ τόσα ἔτη πιστῶς τὸν αὐθέντην του· μολα-
 ταῦτα οὗτος δὲν εἶχε πολλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν, καὶ διὰ τοῦτο
 ἐκράτησεν εἰς Ἄρταν τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τρία τέκνα τοῦ Γούναρη·
 θὰ τὰ ἐφόνευεν, ἐὰν ὁ Γούναρης ἔκαμνε καμμίαν ἀπιστίαν.

Μίαν ἐσπέραν ὁ Γούναρης εὗρίσκετο ἐν τῇ σκηνῇ του μετὰ τῶν
 συντρόφων του Ἀλβανῶν. Πάντες ἐκοιμῶντο βαθύτατα καὶ μόνος ὁ Γού-
 ναρης ἐκάθητο ἄγρυπνος καὶ συλλογισμένος. Ἄπὸ πολὺν καιρὸν δὲν
 εἶχε λάβει εἰδήσεις ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν του, καὶ πολλὰ ὑποψίαί τὸν
 ἐβασάνιζον.

Τὴν ὥραν ἐκείνην ἐξύπνησεν ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς, πιστὸς φίλος καὶ σύν-
 τροφος τοῦ Γούναρη. Ἠρώτησε τὸν φίλον του, διατί δὲν κοιμᾶται ὕστε-
 ρον ἀπὸ τόσους κόπους τῆς ἡμέρας. Καὶ ὁ Γούναρης ὠμολόγησεν εἰς
 τὸν φίλον του τοὺς φόβους του.

Ὁ Ἀλῆ ἀγᾶς ἐσηκώθη, ἤναψε τὴν πίπαν του καὶ ἐκάθισε πλησίον
 τοῦ Γούναρη.

—“Ακουσε, τῷ λέγει χαμηλοφώνως. Ἐμεῖς, Γούναρη, ἔχομε φάει ψωμί κι ἀλάτι. Γι’ αὐτὸ δὲν σοῦ κρύβω τίποτε. Αὔριο, μεθαύριο τὰ βάνασανά μας θὰ τελειώσουν. Μεθαύριο κατὰ τὰ ξημερώματα θὰ γίνη ἡ ἐπίθεσις. Οἱ Χριστιανοὶ θὰ ἐορτάζουν τὰ Χριστούγεννα καὶ θὰ εὐρίσκωνται ὅλοι εἰς τὰς ἐκκλησίας. Τὸ φρούριον θὰ εἶναι ἀνυπεράσπιστον καὶ θὰ τὸ καταλάβωμεν εὐκολὰ ὥστε, φίλε μου, σὲ ὀλίγας ἡμέρας θὰ εἴμεθα εἰς τὰ σπίτια μας.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ὁ Γούναρης ἐπῆγε πάλιν εἰς τὸ κυνήγιον, ὁ νοῦς του, ὅμως, τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐστρέφετο ἄλλου. Τὰ πτηνὰ καὶ οἱ λαγωοὶ διέρχονται ἐνώπιόν του, ἀλλ’ αὐτὸς οὐδὲ κἄν τὰ βλέπει. Παρῆλθε τοιουτοτρόπως ὀλόκληρος ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ ὁ Γούναρης δὲν ἐφόνευσε τίποτε.

Εἰς τὴν ψυχὴν του γίνεται μία φοβερὴ πάλη. Γνωρίζει τὸ μυστικόν, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ σώσῃ τοὺς συμπατριώτας του. Μία λέξις του εἶναι ἀρκετὴ, ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν φρικτὴν καταστροφὴν, ἀλλ’ ἡ λέξις αὕτη θὰ πληρωθῇ διὰ τῆς ζωῆς τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του.

Σκέπτεται τοὺς ἰδικούς του καὶ ἡ ψυχὴ του λυγίζει. Δὲν θὰ ὀμιλήσῃ. Θὰ πέσῃ τὸ Μεσολόγγιον· θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Μετ’ ὀλίγας ἡμέρας θὰ σφίγγῃ εἰς τὴν ἀγκάλην του τὰ μικρὰ τέκνα του. Ὅποια χαρὰ! Τώρα λησμονεῖ τὰ πάντα. Γίνεται φαιδρός, ἀρπάζει τὸ ὄπλον του καὶ πυροβολεῖ ἐν πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἐπέταξεν ἔκ τινος θάμνου· προχωρεῖ μὲ βῆμα γοργόν καὶ ἐλαφρόν.

Αἴφνης ἀκούει ἐορτασίμους ἤχους κωδῶνων. Ἐκ τοῦ πολιορκουμένου φρουρίου ἀγγέλλεται ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ καὶ καλοῦνται οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὸν ἑσπερινόν.

Πρώτην φοράν εἰς τὴν ζωὴν του ἤκουσεν ὁ Γούναρης τὸν γλυκὺν τοῦτον ἤχον. Ὁ σουλτᾶνος, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς Χριστιανούς νὰ λησμονήσωσι τὴν θρησκείαν των, εἶχεν ἀπαγορεύσει εἰς αὐτούς νὰ μεταχειρίζωνται κώδωνας εἰς τὰς ἐκκλησίας.

Διὰ τοῦτο, μόλις ἤκουσεν ὁ Γούναρης τὴν χαρμόσυνον κωδωνοκρουσίαν, ἤσθάνθη νὰ κλονίζεται ἡ καρδιά του. Ἐνόησεν ὅτι ἦτο καὶ αὐτὸς Ἕλληνας, ὅτι ἦτο καὶ αὐτὸς Χριστιανός, ὅτι ἦτο ἀδελφὸς τῶν πολιορκουμένων. Ἐγονυπέτησε καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Κατόπιν ἐσηκώθη μὲ νέον θάρρος εἰς τὴν ψυχὴν του.

—Ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ διὰ τὰ τέκνα μου, εἶπε. Ἐμὲ κρέμεται ἡ τύχη τοῦ Γένους μου. Θὰ κάμω τὸ χρέος μου.

Καὶ διηυθύνθη μὲ ὄρμην πρὸς τὴν παραλίαν. Εἶδε μίαν λέμβον εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν. Ἀμέσως μὲ τὸ μανδῆλιόν του ἔνευσεν εἰς τὸν ἐπιβάτην τῆς λέμβου νὰ πλησιάσῃ. Ἦτο ὁ γραμματεὺς τοῦ στρατηγοῦ Μακρῆ, ἐρχόμενος ἀπὸ τὸ Αἰτωλικὸν εἰς τὸ Μεσολόγγιον.

Ὅταν ὁ Γούναρης ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἐξωμολογήθη εἰς αὐτὸν ὅλα, ὁ γραμματεὺς ἐκίνησε μὲ δυσπιστίαν τὴν κεφαλὴν του. Πῶς νὰ πιστεύσῃ ἓνα Ἕλληνα, ὁ ὁποῖος φροντίζει διὰ τὴν τράπεζαν τοῦ πασᾶ, ἐνῶ κινδυνεύει ἡ πατρίς του;

Μετὰ πολλοὺς, ὅμως, δισταγμοὺς οἱ λόγοι τοῦ Γούναρη ἔγιναν πιστευτοί. Μετ' ὀλίγον εἰς τὸ Μεσολόγγιον ἐσήμαναν οἱ κώδωνες. Δὲν ἐσήμαναν, ὅμως, διὰ τὴν μεγάλην ἐορτὴν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπατήσουν τὸν ἐχθρόν. Ὅταν ἔκαμε τὴν νυκτερινὴν ἔφοδον, εὔρεν εἰς ὅλον τὸ φρούριον παρατεταγμένους τοὺς γενναίους ὑπερασπιστὰς τῆς πατρίδος.

Ὁ Γούναρης ἔπραξε τὸ καθῆκον του. Τὸ Μεσολόγγιον ἐσώθη.

«Παλιὲς ἀγάπες» (διασκευὴ)

Ἄνδρ. Κυρκαβίτσας

ΥΔΡΑΙΟΙ, ΣΠΕΤΣΙΩΤΑΙ, ΨΑΡΙΑΝΟΙ

Κατὰ τὸ ἔτος 1826, μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου, τόσον κατεπλάγησαν ἐκ τοῦ ἀτυχήματος τούτου οἱ Ἕλληνες, ὥστε μεταξὺ αὐτῶν γενικὴ ἐπεκράτησεν ἡ πεποιθήσις ὅτι ὁ Ἰμβραῆμ πασᾶς, συμπληρῶν τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς του, θὰ ἐπιπέσῃ μετ' ὀλίγον κατὰ τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ἰδρας καὶ θὰ γίνῃ εὐκόλως κύριος αὐτῶν. Οἱ Σπετσιῶται βλέποντες τότε ὅτι δὲν ἦσαν ἀσφαλεῖς ἐπὶ τῆς νήσου των, διότι ἦτο λίαν εὐπρόσβλητος, ἐνόμισαν ἀπαραίτητον χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας νὰ ἐγκαταλείψουν αὐτὴν καὶ μετοικοῦντες εἰς τὴν γειτονικὴν Ἰδραν νὰ συνενώσουν ἐπὶ τὸ αὐτὸ μετὰ τῶν Ψαριανῶν ἀπάσας τὰς ναυτικὰς τοῦ ἔθνους δυνάμεις. Οἱ πρόκριτοι τῆς Ἰδρας, προεξάρχοντος τοῦ Λαζάρου Κουντουριώτου, μόλις ἔμαθον τὰς τοιαύτας σκέψεις καὶ προθέσεις τῶν γειτόνων των παρὰ τῶν ἀπεσταλμένων τῶν Σπετσιωτῶν, ἔγραψαν πρὸς αὐτοὺς τὰ ἑξῆς:

«Τὰ ὅσα ζητήματα οἱ ἀπεσταλμένοι σας μᾶς ἐπρότειναν, ἐνεκρίθησαν ὅλα ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἀπὸ τὸν λαόν μας, τὸν ὁποῖον ἐπροσκαλέσαμεν

εἰς συνέλευσιν ἐνώπιόν των καὶ τοιουτοτρόπως οὗτοι εἶδον καὶ ἤκουσαν τὰς ἀποφάσεις του. Πρῶτον δηλ. ὅτι εἴμεθα σύμφωνοι χάριν τῆς κοινῆς σωτηρίας εἰς τὴν στενὴν ἔνωσιν καὶ ἀδελφικὴν ὁμόνοιαν, καὶ δεύτερον εἰς τὸ νὰ σᾶς παράσχωμεν τ' ἀναγκαῖα καταλύματα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας, εἰς τὰ ὅποια χωρὶς νὰ πληρώνετε ἐνοίκιον νὰ μείνετε ὅσον καιρὸν θέλετε. "Ὅσαι διαφοραὶ ὑπάρχουν μεταξύ τῶν συμπολιτῶν σας καὶ τῶν ἰδικῶν μας, θὰ λησμονηθοῦν καὶ δὲν θὰ ἀναφέρονται ὅσον καιρὸν συγκατοικήσωμεν. Ταχύνετε λοιπόν, ἀδελφοί, τὸν πανοικεῖ ἐρχομόν σας, διὰ νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον ἡ γενικὴ ἐκστρατεία. "Ὅταν φθάσουν ἐδῶ αἱ οἰκογένειαι σας, θὰ εὔρουν ἔτοιμα καὶ εὔκαιρα τὰ σπίτια τῶν Καμινίων, καθὼς καὶ ἀδελφικὴν δεξίωσιν ἐκ μέρους ὅλων μας ».

Τὰ ἴδια ἔγραψαν καὶ πρὸς τοὺς Ψαριανούς.

Καὶ οἱ μὲν Ψαριανοὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι ἡ « μετοίκησης τοῦ λαοῦ των ἦτο ἀδύνατος, ἀλλ' εἶναι πρόθυμοι νὰ ἐκπλεύσουν εἰς οἵανδήποτε στιγμὴν μάθουν παρ' αὐτῶν ὅτι εἶναι ἔτοιμοι ». Οἱ δὲ Σπετσιῶται μετόκησαν τῷ ὄντι εἰς "Υδραν καὶ ἔτυχον ἀδελφικωτάτης δεξιώσεως καὶ πολλῶν περιποιήσεων καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς μετοικεσίας των.

« Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους »

Κ. Παπαρηγόπουλος

Ἡ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΨΑΡΩΝ

Στῶν Ψαρῶν τὴν ὀλόμαυρη ράχη
περπατώντας ἡ Δόξα μονάχη
μελετᾷ τὰ λαμπρὰ παλληκάρια
καὶ στὴν κόμη στεφάνι φορεῖ
γινωμένο ἀπὸ λίγα χορτάρια,
πού εἶχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ.

Δ. Σολωμὸς